

О. Романюк

**РОСІЯ VS МОСКОВІЯ: НАЗВА ДЕРЖАВИ-АГРЕСОРА В КОНТЕКСТІ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

O. Romanuk

**RUSSIA VS MOSCOVIA: THE NAME OF THE AGGRESSOR STATE
IN THE CONTEXT OF THE INFORMATION CONSTITUENT PART
IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR**

Актуальність теми зумовлена необхідністю в умовах гібридної війни, яку Росія веде проти України, чинити опір агресору в інформаційній сфері. Найважливішою складовою гібридної війни є інформаційна війна. Вона передуює початку військових дій та відіграє велику роль у подальшому розвитку ситуації. Її основними завданнями з боку держави-агресора є: 1) зламати моральний дух жертви агресії для перемоги за мінімальних витрат людських та матеріальних ресурсів; 2) мобілізувати населення країни-агресора на підтримку несправедливої за своєю сутністю війни; 3) схилити громадську думку інших країн на свою користь. Основним методом інформаційної війни з боку держави-агресора є масовий викид дезінформації, яка включає в себе трактування історичних та сучасних подій на свою користь. Відповідь держави-жертви агресії на такі інформаційні диверсії полягає в швидкому та широкому спростуванні ворожої дезінформації, що потребує розробки та використання певних інформаційних технологій.

В інформаційній сфері гібридної війни, яку сьогодні Росія веде проти України, агресор використовує такі наративи:

- росіяни і українці — це один народ, який був штучно поділений;
- російська держава бере свій початок з Київської Русі;
- українська державність була штучно створена наприкінці Першої світової війни: у одній інтерпретації — генеральним штабом австро-угорської армії (маючи на увазі УНР), у іншій — Леніним (маючи на увазі УРСР);
- територія України є одвічно російськими землями — Малоросією та Новоросією.

Ці наративи активно спростовуються в українському інформаційному полі — у різних газетних та журнальних публікаціях, телепрограмах з політичної та історичної тематики. Проте їх вплив на зарубіжну аудиторію є ще явно недостатнім. Щоб усунути цей недолік, автор у публікації в Facebook за 23 березня 2022 р. запропонував використати такий технологічний прийом — змінити в українській мові назву держави-агресора з Росії на Московію.

У тому, що назва держави в іноземних мовах не співпадає з власною назвою, немає нічого дивного. Так, власна назва Угорщини — Magyarország (Мадьярорсаг — країна мадяр). Але англійської назва цієї країни — Hungary (Ханґрі, пов'язане з гунами, які підкорили цю територію в IV ст.), німецькою — Ungarn (Унґарн), польською — Węgry (Венґри), українською — Угорщина. Розбіжність власної назви з назвами в інших мовах притаманна багатьом іншим країнам: Вірменії (самоназва Айастан), Грузії (самоназва Сакартвело), Китаю (самоназва Чжунхуа), Фінляндії (самоназва Суомі) тощо.

Зміна назви Росії на Московію сприятиме подоланню усвідомлення про те, що російська державність бере початок з Київської Русі. Справа в тому, що в

англійській мові слова Rus та Russia мають спільний корінь, завдяки чому Київська Русь часто сприймається як Kyivan Russia (Київська Росія). Теж можна сказати й про інші європейські мови: італійську (Russia), іспанську (Rusia), німецьку (Russland), французьку (Russie). Достатньо згадати про те, що в містечку Санлісі поблизу Парижу на пам'ятнику французькій королеві Анні (дочці Ярослава Мудрого, яка вийшла за французького короля Генріха I й після його смерті стала королевою Франції) було написано "Anne de Russu reine de France" («Анна руська, королева Франції»). Проте російська пропаганда трактувала цей напис як «французька королева Анна російська», що було одним з приводів обґрунтування нею київського початку російської державності. Тому у вересні 1996 р. за наполягання української громади Франції та сприяння тодішнього посла України у Франції Юрія Кочубея напис на пам'ятнику був змінений на "Anne de Kiev Reine de France" («Анна Київська, королева Франції»).

Зміна назви з Росії на Московію дозволить розкрити справжнє походження та сутність цієї держави. Як писав Карл Маркс, «Не сувора слава норманської доби, а криваве болото монгольського рабства було колискою Московії, а сучасна Росія є нічим іншим, як трансформацією останньої». Дійсно, Московська держава бере свій початок з тієї події, коли московський князь Іван Калита в 1328 р. одержав від хана Золотої Орди Узбека ярлик на велике княжіння на усіх підконтрольних Орді землях колишньої Київської Русі. Будучи протекторатом Золотої Орди, Московія успадкувала її деспотичне правління та виховала рабську покірність свого населення, що не зазнало суттєвих змін і після одержання нею незалежності. Бажаючи позбавитися свого ординського коріння, Московія оголосила себе нащадком Київської Русі та змінила свою назву на Росію. Проте спроби цивілізування Росії, які не раз робилися в її історії, або не впливали на деспотичну сутність державної влади, або призводили до деякого її пом'якшення, за яким наступало відновлення її жорстокості. Така інформація, передана в належній формі, дозволить асоціювати теперішню російську агресію проти України як нову азіатську навалу на Європу, подібну до монголо-татарської навали XIII ст., що здатне посилити підтримку Україні в цивілізованому міжнародному співтоваристві.

Безумовно, офіційна зміна Україною назви держави-агресора викличе в тій бурну негативну реакцію, проте це буде мати позитивні наслідки, оскільки сприятиме поширенню у світовому інформаційному просторі потрібної Україні контрінформації. Не виключено, що приклад України з переназвання держави-агресора може бути успадкований іншими державами, особливо такими, що в минулому зазнали серйозної шкоди від Росії та сьогодні підтримують Україну.